

Granskning av det förebyggande arbetet kring barn och unga

Hudiksvalls kommun

November 2022

Jenny Nordqvist, projektledare

Gustaf Almqvist, projektmedarbetare

Malou Olsson, kvalitetssäkrare

Kontaktrevisorer:

Joakim Westlund

Anders Schmidt

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Hudiksvalls kommun genomfört en granskning av det förebyggande arbetet kring barn och unga. Granskningens syfte är att bedöma om social- och omsorgsnämnden (SOM), lärandenämnden (LN) samt kultur- och fritidsnämnden (KFN) har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende det förebyggande arbetet kring barn och unga.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att social- och omsorgsnämnden, lärandenämnden samt kultur- och fritidsnämnden *inte helt* har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende det förebyggande arbetet kring barn och unga.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning		
	SOM	LN	KFN
1. Finns det en tydlig styrning (till exempel mål och styrdokument) avseende det förebyggande arbetet för/kring barn och unga?	 Ja	 Delvis	 Ja
2. Finns det tydliga samverkansstrukturer och -rutiner för målgruppen barn och unga?	 Ja	 Ja	 Ja
3. Finns det metoder och arbetssätt för förebyggande arbete och tidig upptäck?	 Ja	 Ja	 Ja
4. Finns det en strukturerad och systematisk uppföljning av det förebyggande arbetet som rapporteras till nämnderna?	 Delvis	 Delvis	 Delvis
5. Tillser nämnderna att aktiva åtgärder vidtas vid behov av utveckling av det förebyggande arbetet?	 Nej	 Delvis	 Ja

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till *social- och omsorgsnämnden, lärandenämnden samt kultur- och fritidsnämnden*:

- Att säkerställa att samverkan kring barn och unga även omfattar elever i grundskolans lägre årskurser
- Att säkerställa att respektive nämnds uppdrag och mål avseende det förebyggande arbetet är tydligt. Med utgångspunkt i tydliga uppdrag och mål,

kan uppföljning, dokumentation och återrapportering utvecklas för att ge respektive nämnd en samlad bild av det förebyggande arbetet som bedrivs i verksamheterna. Denna bild är nödvändig för att kunna identifiera utvecklingsbehov och aktivt vidta åtgärder.

Därtill vill vi lämna följande rekommendation till *social- och omsorgsnämnden*:

- Att säkerställa att den förebyggande enhetens arbete följs upp och utvärderas på ett strukturerat och systematiskt sätt. Med utgångspunkt i underlaget kan nämnden säkerställa att enhetens arbete har avsedd effekt.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Granskningsresultat	6
Ansvar och organisation för förebyggande arbete	6
Styrning avseende förebyggande arbete	7
Samverkansstrukturer och -rutiner	10
Metoder och arbetssätt	13
Uppföljning och återrapportering	16
Aktiva åtgärder	20
Samlad bedömning	23

Inledning

Bakgrund

Barn och unga har rätt att växa upp och gå i skola i en miljö som präglas av trygghet och hälsa och såväl skolan som socialtjänsten, men även andra aktörer, har ett viktigt uppdrag att arbeta förebyggande för/kring barn och unga. Skolan, socialtjänsten och andra aktörer har även ett viktigt uppdrag att samverka, däribland kring barn och unga.

Enligt nuvarande socialtjänstlag ska socialtjänsten i varje kommun verka för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. I den utredning (2020:47) av en ny socialtjänstlag som har genomförts presenteras förslag som innebär en omställning av socialtjänsten; utredningen föreslår bland annat att socialtjänstens förebyggande arbete ska stärkas.

Skolan har ett uppdrag att ge barn och elever en god miljö för utveckling och lärande. Insatser för att stötta barn och elever ska sättas in i ett tidigt skede. Enligt skollagen ska elevhälsa finnas för elever i förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan. Skollagen anger även att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. En god samverkan mellan olika verksamheter kan bidra till att skolsituationen fungerar bra, trots utmaningar. När det behövs stöd från flera aktörer - såsom skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård - behöver det finnas en god samordning och en välfungerande helhet.

Skyldigheten att samverka regleras av 8 § förvaltningslagen som anger att myndigheter ska samverka. I den kommunala verksamheten anses olika kommunala nämnder vara olika myndigheter.

Kommunens revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att göra en granskning inom ovan rubricerat område.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om social- och omsorgsnämnden, lärandenämnden samt kultur- och fritidsnämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende det förebyggande arbetet kring barn och unga.

Följande revisionsfrågor används för att svara mot syftet:

1. Finns det en tydlig styrning (till exempel mål och styrdokument) avseende det förebyggande arbetet för/kring barn och unga?
2. Finns det tydliga samverkansstrukturer och rutiner för målgruppen barn och unga?
3. Finns det metoder och arbetssätt för förebyggande arbete och tidig upptäckt?
4. Finns det en strukturerad och systematisk uppföljning av det förebyggande arbetet som rapporteras till nämnderna?
5. Tillser nämnderna att aktiva åtgärder vidtas vid behov av utveckling av det förebyggande arbetet?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallagen (2017:725)
 - 6 kap 6 § Styrelsen och övriga nämnder – Uppgifter
- Förvaltningslagen (2017:900)
 - 8 § Samverkan
- Socialtjänstlagen (2001:453)
 - 3 kap. 3a § Vissa uppgifter inom socialtjänstlagen
 - 5 kap. 1-1a § Särskilda bestämmelser för barn och unga
- Skollagen (2010:800)
 - 4 kap. 3 och 7 §§ Systematiskt kvalitetsarbete
 - 29 kap. 13 § Samverkan och anmälan till socialnämnden
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9).
- Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta socialtjänst, grundskola, gymnasieskola samt kultur- och fritidsverksamhet som bedrivs i kommunen. Vidare avgränsas granskningen till att omfatta barn och unga från sex till 20 år. I tid avgränsas granskningen till att framför allt omfatta år 2021. Granskningen omfattar inte anmälan om oro till socialtjänsten.

Metod

Granskningen har genomförts genom insamling och analys av för granskningen relevant dokumentation såsom styrdokument, handlingsplaner, rutiner, uppföljningar och protokoll. Intervjuer har genomförts med:

- Förvaltningschef för lärandeförvaltningen samt verksamhetschefer för grundskolan och gymnasieskolan
- Myndighetschef för social- och omsorgsförvaltningen samt verksamhetschef för enheten Tillfälligt stöd
- Förvaltningschef för kultur- och fritidsförvaltningen och enhetschef för fritidsgårdar
- Rektorer
- Socialsekreterare
- Enhetschef och representanter från Förebyggande enheten
- Representanter från elevhälsan
- De tre nämndernas presidium

Granskningen har därtill omfattat två möten med kontaktrevisorer.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten. Rapporten är kvalitetssäkrad av Malou Olsson i enlighet med PwC:s interna riktlinjer för kvalitetssäkring.

Granskningsresultat

Ansvar och organisation för förebyggande arbete

Enligt Hudiksvalls kommuns *Reglemente för Kommunstyrelsen och övriga nämnder* (reviderad 2021-12-20) ska nämnderna inom respektive verksamhet följa vad som anges i lag eller annan författning. I reglementet framgår att ansvaret för det förebyggande arbetet ser ut enligt följande:

- Social- och omsorgsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänstområdet samt ansvarar för samordning av det brottsförebyggande arbetet.
- Lärandenämnden är huvudman för grund- och gymnasieskola. I reglementet framgår det inte något specifikt om förebyggande arbete.
- Kultur- och fritidsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom kultur- och fritidssektorerna. Nämnden ansvarar för stöd till föreningslivet och strategiska kultur- och fritidsfrågor samt frågor om ungdomsinflytande och den strategiska folkhälsopolitiken. Nämnden ska även bedriva ett främjande arbete, viss fältverksamhet samt samverka med skolan och socialtjänsten.

Av inkommen dokumentation och vid intervjuer framgår att flera enheter inom social- och omsorgsförvaltningen arbetar förebyggande. Den så kallade Förebyggande enheten är organiserad under verksamheten Tillfälligt stöd. Enheten beskrivs i nämndens plan för år 2022. I planen anges att allt förebyggande arbete i kommunen är organiserat under Förebyggande enheten samt att enhetens uppdrag bland annat är att genom externa och interna insatser i samverkan med företag och föreningar arbeta förebyggande, i syfte att förebygga normbrytande beteende för barn och unga. I intervjuer framgår det att den förebyggande enheten startade år 2020 och att den är under utveckling. Covid-19-pandemin har dock inneburit svårigheter att bedriva och följa upp verksamheten. Enheten beskrivs mer utförligt i revisionsfråga 1. I dokumentet *Nämndsplan 2022, Social- och omsorgsnämnden* framgår det att enheten Barn och unga (0–18 år) ansvarar för all myndighetsutövning inom socialtjänstens område avseende barn medan enheten. Mottagningsteamet handlägger nya ärenden, aktualiseringar och orosanmälningar. Enheterna är organiserade under verksamheten Myndighetskontoret.

Av inkommen dokumentation och vid intervjuer framgår att det inom lärandeförvaltningen finns en centralt organiserad elevhälsa vars uppdrag, enligt *Lärandenämndens verksamhetsrapport 2021-12-31*, är att arbeta främjande och förebyggande. Den centrala elevhälsan omfattar skolsköterskor, skolpsykologer, skolläkare samt specialpedagoger, logopedier och lärare som arbetar i specialistteamen språk- och kommunikationsteamet, mobila skolteamet och förskoleteamet. Skolkuratorer är lokalt organiserade och därmed anställda av rektor. Det framgår även att det är vanligt förekommande att specialpedagoger och speciallärare är anställda av rektor samt att det i vissa fall exempelvis även finns arbetsterapeuter anställda lokalt. Vid intervjuer beskrivs att det förebyggande arbetet i första hand sker i rektorernas och pedagogernas vardagliga arbete.

Vid intervjuer beskrivs det finnas vissa skillnader avseende tillgång till elevhälsa i grund- och gymnasieskolan. Grundskolan har en mer lokalt organiserad elevhälsa och i mindre utsträckning ta del av den centrala elevhälsans utbud. I intervjuer beskrivs att fördelningen av den centrala elevhälsans resurser främst baseras på skolornas storlek och att elevhälsans närvaro på mindre skolor ibland upplevs vara otillräcklig. Förutsättningarna för att kunna arbeta förebyggande beskrivs därmed variera stort från skola till skola. Vid sakgranskning lyfts att grund- och gymnasieskolan nyttjar centrala elevhälsan i ungefär lika stor omfattning.

Av kommunens reglemente framgår att kultur- och fritidsnämnden bland annat svarar för hälsofrämjande verksamheter såsom kulturskola, bibliotek och badhus. Det framgår därtill att nämnden svarar för förebyggande verksamheter, till exempel fritidsgårdar. Vidare framgår att nämnden ska bedriva ett främjande arbete, viss fältverksamhet samt samverka med skolan och socialtjänsten.

Styrning avseende förebyggande arbete

Revisionsfråga 1: Finns det en tydlig styrning (till exempel mål och styrdokument) avseende det förebyggande arbetet för/kring barn och unga?

Enligt 5 kap. 5 § socialtjänstlagen ska socialnämnden verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Socialnämnden ska bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa. Nämnden ska även aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och unga. I frågor som rör barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa ska socialnämnden samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs.

Enligt 2 kap. 25 § skollagen ska eleverna i grund- och gymnasieskolan ha tillgång till elevhälsa. Elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och vara främst förebyggande och hälsofrämjande.

lakttagelser

Social- och omsorgsnämnden

Social- och omsorgsnämnden har med utgångspunkt i kommunfullmäktiges övergripande mål formulerat nämndspecifika mål och indikatorer. Målen återfinns bland annat i nämndsplanen för 2022. I planen finns det inga specifika mål avseende förebyggande arbete för barn och unga. Däremot finns det flera uppdrag med bäring på området. Social- och omsorgsnämnden har, tillsammans med lärandenämnden, under perioden 2020-01-01 till 2022-12-31 haft ett särskilt uppdrag att prioritera det drogförebyggande arbetet i syfte att få en mer avståndstagande attityd till alkohol och droger bland barn och unga i kommunen. De båda nämnderna har även haft i uppdrag att fram till 2019-12-31 inrätta en ny familjecentral. Utöver dessa två uppdrag har social- och omsorgsnämnden haft fram till 2020-09-30 att kartlägga behovet av och föreslå förstärkningar för att förhindra att ungdomar hamnar snett och rädda ungdomar som redan hamnat snett. I nämndsplanen framgår det att samtliga uppdrag är pågående.

I tidigare avsnitt beskrivs Förebyggande enheten. Enheten beskrivs i nämndsplanen för 2022 samt i dokumentet *Förebyggande enhetens arbete kring barn och unga*. Enligt det sistnämnda dokumentet är målet med enhetens insatser att minska individuella insatser,

antal anmälningar, och på sikt antal placeringar för barn och unga. Enhetens arbete med barn och unga har enligt verksamhetsbeskrivningen följande mål:

- Arbeta med långsiktiga tidiga, förebyggande insatser och trygghetsskapande arbete som bidrar till att behovet av individuella insatser minskar
- Motverka sociala problem och social utestängning på samhälls-, grupp och individnivå. Det förebyggande arbetet kan rikta sig till individ eller grupp utan eller med gemensam riskfaktor eller till den med uppmärksammade problem. Allt förebyggande arbete sker på service.

I dokumentet *Strategisk enhetsplan Förebyggande enheten för 2021*, det övergripande styrdokumentet för enheten, framgår att enheten har kortsiktiga (1 år) och långsiktiga mål (3 år). Enligt dokumentet är enhetens *kortsiktiga* mål med bäring på området barn och unga:

- Förebyggande enheten har utarbetade rutiner för att bedriva volontärverksamhet och har minst 50 stycken i volontärbanken.
- Starta upp och genomföra minst 4 utbildningstillfällen i ABC utbildning för föräldrar under 2021.
- Starta upp Machofabriken i samverkan med skolan och genomföra minst 2 utbildningstillfällen under 2021.

Enligt dokumentet är enhetens *långsiktiga* mål med bäring på området barn och unga:

- Minska procentandelen till 5 procent som testat narkotika i årskurs 9.
- Minst 80 procent av medarbetare ska använda sig av statistik och utvärdering från Förebyggande enheten samt annan relevant statistik som styr efterfrågan och behov för att på bästa sätt möjliggöra förebyggande arbete som gynnar målgruppen.
- Vi har om tre år en uppbyggd Förebyggande enhet med förebyggande aktiviteter och arbetssätt som bidrar till minskade externa kostnader i placeringar och ohälsa hos barn och unga.

Vid intervjuer med representanter från socialförvaltningen beskrivs att det saknas en tydlig målstyrning avseende det förebyggande arbetet. Den förebyggande enheten beskrivs att ha varit verksam sedan år 2020 och att den sedan dess har varit under utveckling. Förutom den löpande verksamheten beskrivs att enhetens arbete fram tills idag bland annat har inneburit framtagandet av styrdokument. Den strategiska enhetsplanen nämns som ett av dessa. I intervjuer framgår att dokumentet är framtaget på förvaltningsnivå och inte antaget av nämnden, vilket är i enlighet med kommunens styrsystem. Enhetsplanen innehåller därmed mål som förvaltningen tagit fram och inte politiskt beslutade mål. Vid intervjuer beskrivs därtill att det finns behov av att stärka utbytet mellan socialsekreterare och den förebyggande enheten.

Mål- och ansvarsbeskrivningar för fältassistenter respektive SSPF¹-samordnare (daterade 2021-04-15 och 2021-03-31) har inkommit. Av dokumentationen framgår att fältassistenter ska arbeta med att förebygga normbrytande beteende och psykisk ohälsa

¹ SSPF – en samverkansmodell mellan skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamhet

hos barn och unga genom uppsökande, relationsbyggande och trygghetsskapande arbete. Avseende SSPF-samordnare framgår att funktionen ansvarar för att samordna det förebyggande sociala arbetet mellan olika instanser så att barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa får hjälp i ett tidigt skede. I samordnarens arbetsbeskrivning ingår bland annat att samordna skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamhet i individuella ärenden. Samordnaren ska även utbilda skolor i att upptäcka normbrytande beteenden i ett tidigt skede.

Lärandenämnden

Likt social- och omsorgsnämnden, har lärandenämnden formulerat nämndspecifika mål och indikatorer med utgångspunkt i kommunfullmäktiges övergripande mål. Målen återfinns bland annat i dokumentet *Nämndsplan 2022, Lärandenämnden*. I planen finns det inga specifika mål avseende förebyggande arbete för barn och unga. Lärandenämnden har däremot, utifrån kommunfullmäktiges övergripande verksamhetsmål om att bidra till ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet, formulerat det nämndspecifika målet om aktivt arbete med hälso- och livsstilsfrågor. Nämnden har även som mål att aktivt arbeta för att barn, ungas och vuxnas inflytande ska öka och ett mål om nolltolerans mot trakasserier, diskriminering och kränkande behandling.

Som nämns i föregående avsnitt (om social- och omsorgsnämnden) har lärandenämnden, tillsammans med social- och omsorgsnämnden, pågående uppdrag kring drogförebyggande arbete samt uppdrag avseende en ny familjecentral.

Arbetsplaner för professionerna skolpsykologer och skolsköterskor samt för språk- och kommunikationsteam har inkommit. I arbetsplanerna beskrivs de aktiviteter som varje professioner ska arbeta med kopplat till nämndens mål och uppdrag som beskrivs ovan. I arbetsplanerna framgår det att samtliga yrkesgrupper ska arbeta med såväl hälsofrämjande som förebyggande insatser.

Vid intervjuer med representanter från lärandeförvaltningen verifieras att det finns en målstyrning avseende det förebyggande arbetet som är i linje med fullmäktiges mål om att bidra till ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Samtidigt uttrycks att det finns ett behov av att utveckla nämndens styrning avseende det förebyggande arbetet.

Kultur- och fritidsnämnden

Likt social- och omsorgsnämnden och lärandenämnden, har kultur- och fritidsnämnden formulerat nämndspecifika mål och indikatorer med utgångspunkt i kommunfullmäktiges övergripande mål. Målen återfinns bland annat i dokumenten *Nämndsplan 2020-2023, Kultur- och fritidsnämnden*. I planen finns det inga specifika mål avseende förebyggande arbete för barn och unga. I planen framgår det däremot att nämnden har som mål att öka antalet besökare på fritidsgårdar samt att nämnden särskilt ska fokusera på barn och unga med psykisk ohälsa och/eller neuropsykiatrisk funktionsvariation.

Utöver ovan nämnda nämndsplan för år 2022, har dokumentet *Mål för den öppna ungdomsverksamheten i Hudiksvalls kommun* (odaterat) inkommit i vilket det anges att verksamheten skall bidra till att ungdomar upplever tillvaron som begriplig och hanterbar samt till att de utvecklar kunskaper och färdigheter för att hantera sina framtida liv som individer och samhällsmedborgare. I samband med sakgranskning framgår det att

dokumentet inte är antaget politiskt utan är en nedbrytning av nämndsplanen till enhetsnivå.

Därtill har en mål- och ansvarsbeskrivning (daterad 2017-03-13) för fritidsledare inkommit. Av dokumentet framgår att syftet med befattningen är att skapa trygga och drogfria arenor för ungdomars fria tid samt leda och motivera ungdomar till sunda val och en sund livsstil.

Vid intervjuer med representanter från kultur- och fritidsförvaltningen beskrivs att det saknas en tydlig målstyrning avseende det förebyggande arbetet. Samtidigt beskrivs att detta är en naturlig effekt av att kultur- och fritidsförvaltningens arbete är mer av hälsofrämjande karaktär än förebyggande. Med främjande arbete avses det arbete som bedrivs i ett tidigare skede innan förebyggande insatser är aktuella. I intervjuer lyfts även det faktum att nämndens verksamheter är frivilliga och inte lika reglerade som skola och socialtjänst. Frivilligheten och att nämndens verksamheter ska vända sig till alla barn och ungdomar i kommunen lyfts fram som en möjlighet när det kommer till utformningen av verksamheten.

Bedömning

Finns det en tydlig styrning (till exempel mål och styrdokument) avseende det förebyggande arbetet för/kring barn och unga?

Social- och omsorgsnämnden: Ja.

Bedömningen baseras på att det finns en styrning från nämnd och förvaltning i form av mål, uppdrag och organisation för det förebyggande arbetet.

Lärandenämnden: Delvis.

Bedömningen baseras på att det finns en styrning i form av uppdrag och arbetsplaner med bäring på förebyggande arbete. Bedömningen baseras även på att nämnden inom ramen för ett av kommunfullmäktiges övergripande mål har formulerat verksamhetsmål med tillhörande målvärden avseende det förebyggande arbetet för/kring barn och unga. Några tydliga mål avseende det förebyggande arbete finns dock inte, vilket lyfts som ett utvecklingsområde vid intervjuer.

Kultur- och fritidsnämnden: Ja.

Bedömningen baseras på att det finns viss styrning i form av mål och befattningsbeskrivning avseende förebyggande arbete. Vi noterar att de intervjuade uttrycker att en tydlig målstyrning saknas, men att det beskrivs vara en naturlig effekt av att nämndens uppdrag och ansvar i första hand är hälsofrämjande.

Samverkansstrukturer och -rutiner

Revisionsfråga 2: Finns det tydliga samverkansstrukturer och -rutiner för målgruppen barn och unga?

Enligt 8 § förvaltningslagen ska en myndighet inom sitt verksamhetsområde samverka med andra myndigheter. En myndighet ska i rimlig utsträckning hjälpa den enskilde genom att själv inhämta upplysningar eller yttranden från andra myndigheter. Enligt socialtjänstlagen ska även socialnämnden i frågor som rör barn som far illa eller riskerar

att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Socialnämnden ska även aktivt verka för att samverkan kommer till stånd. Skolan har vidare en skyldighet att, på socialnämndens initiativ, samverka i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa.

lakttagelser

SSPF och spindelmöten

I Hudiksvalls kommun bedrivs samverkansarbetet avseende barn och unga mellan nämnder, myndigheter och andra aktörer i huvudsak inom ramen för samverkansmodellen SSPF, genom så kallade spindelmöten och i samband med upprättandet av samordnad individuell plan (SIP)². Dokumenten *SSPF – samlad dokument* (reviderat 2017-08-31) samt en *SSPF-folder*, där beskrivningar av samverkansformerna återfinns, har inkommit.

Spindelmöten beskrivs utgöra grunden för samverkan inom kommunen. Spindelmöten är en mötesform som enligt inkommen dokumentation är implementerad på kommunens samtliga för-, grund- och gymnasieskolor. Under spindelmöten förs diskussioner på en övergripande nivå där generella tendenser på skolorna lyfts fram. Utifrån det som kommer fram under spindelmöten kan särskilt riktade aktiviteter planeras. Vid fall där särskilda elever diskuteras under spindelmöten görs det avidentifierat. Mötena sker vid fasta tidpunkter och rektorer ansvarar för att kalla till, genomföra samt att dokumentera mötena.

SSPF är en överenskommelse mellan kommunen och polisen i Hudiksvall med syfte att identifiera barn och ungdomar upp till 18 år som befinner sig i riskzon för att utveckla normbrytande beteende. Syftet med SSPF är även att utveckla förebyggande insatser för barn och ungdomar samt att utveckla samverkan gällande barn i de lägre åldrarna. Enligt inkommen dokumentation framgår det att SSPF implementerades i Hudiksvall år 2014 med anledning av att det saknades gemensamma mål och former för uppföljning av det förebyggande arbetet som vid den tiden bedrevs. Målet med SSPF i Hudiksvall är enligt inkomna underlag:

- Minskande riskbeteende hos barn och unga
- Fullständiga betyg
- 100 procent skolnärvaro (ingen ogiltig frånvaro)
- Ett minskat antal anmälningar till socialtjänsten
- Ett minskat antal ungdomar som hamnar i brottsregistret

I Hudiksvall används SSPF som ett komplement till spindelmöten i de fall det finns en oro för en elev. SSPF ska genom en samlad lägesbild från de aktörer som är involverade arbeta med förebyggande insatser för att motverka normbrytande beteende i ett tidigt skede. Den samlade lägesbilden beskrivs utgöra en förutsättning för utformningen av lämpliga insatser. Enligt inkommen dokumentation framgår det att samverkan enligt SSPF kan komma att bli aktuell innan en eventuell orosanmälan till socialtjänsten görs. Samtycke från vårdnadshavare är avgörande för att samverkan

² Ett brotts- och drogförebyggande samverkansarbete mellan skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamhet

enligt SSPF ska bli av och kan först komma att bli aktuellt när skolans egna rutiner för att åtgärda de problem som uppmärksammats är prövade. I dokumentet *SSPF – samlad dokument* återfinns en utförlig beskrivning av normbrytande beteenden samt den riskbedömning som ska utgöra grunden till om SSPF kan komma att bli aktuellt. Dokumentet innehåller även rutiner för hur samverkan initieras, samtyckesblanketter samt en mall till den handlingsplan som upprättas i samband med ett SSPF-möte.

I verksamhetsbeskrivningen av den förebyggande enheten som presenterades under föregående revisionsfråga framgår det att kommunens SSPF-samordnare tillhör enheten. Vid sakgranskning framgår det att SSPF-samordnare finansieras gemensamt av samtliga nämnder inom ramen för granskningen. Enligt dokumentet framgår det att det att samverkan mellan olika aktörer är viktigt för att i ett tidigt skede upptäcka barn och unga där det finns en risk för ett normbrytande beteende eller barn och unga som far illa.

Enligt inkommen dokumentation framgår det att kommunen även använder sig av SIP-möten och SIG när det förebyggande stadiet är passerat. SIP används när ett behov av samordnande insatser från kommunen och hälso- och sjukvård identifierats. Det finns en lagstadgad skyldighet att del kalla till SIP-möten när behovet identifierats samt en skyldighet för den kallade parten att närvara. SIG är en samverkansform för att motverka att ungdomar återfaller i allvarlig brottslighet.

I kultur- och fritidsnämndens *Nämndsplan 2022* framgår det att samtliga enheter i kultur- och fritidsförvaltningen bedriver verksamhet tillsammans med lärandeförvaltningen. I nämndsplanen framgår det att det finns behov av att organisera samarbetet mellan förvaltningarna på ett bättre sätt för att bland annat säkerställa att alla barn omfattas av nämndens verksamheter.

Andra samverkansformer

Av dokumentet *Brottsförebyggande arbete* (daterad 2020-04-27) framgår det att kommunen har skapat en trygghetsgrupp för att arbeta med brottsförebyggande frågor. Enligt dokumentet ska trygghetsgruppen ta emot indikationer, identifiera och kartlägga riskområden och sammankalla olika funktioner till en arbetsgrupp som är viktiga i det brottspreventiva arbetet. Trygghetsgruppen består av enhetschef för Förebyggande enheten, SSPF-samordnare, kommunpolis, säkerhetssamordnare samt social hållbarhetsstrateg.

Det finns även ett samarbete mellan Hudiksvalls kommun och en lokal idrottsförening som kallas Hej Aktivitet. I dokumentet *Avtal; idéburet offentligt partnerskap mellan Hudiksvalls kommun och Strands IF gällande Hej Aktivitet!* anges att syftet med samarbetet är att öka fysisk aktivitet, främja psykisk hälsa, förebygga utanförskap och kriminalitet, hjälpa unga personer in i arbetslivet, förkorta introduktionstiden för nyanlända samt att barn som bor i socioekonomiskt svagare områden ska ha fler möjligheter till aktiviteter.

Om samverkan vid intervjuer

Vid intervjuer framträder olika uppfattningar om samverkan kring barn och unga. Det beskrivs det finnas flera samverkansytor inom kommunen samt med myndigheter,

föreningar och andra externa aktörer. Det ges uttryck för att det i kommunen finns en mängd styrdokument och rutiner, men att det är svårt att få till en fungerande samverkan i praktiken. En utmaning i samverkansarbetet beskrivs vara sekretess mellan förvaltningarna. I vissa intervjuer det ges uttryck för att ansvarsfördelningen mellan nämnderna bör förtydligas avseende spindelmöten och SIP. Vidare lyfts att samverkan mellan socialtjänsten och de lägre årskurserna i grundskolan upplevs vara otillräcklig.

Bedömning

Finns det tydliga samverkansstrukturer och -rutiner för målgruppen barn och unga?

Social- och omsorgsnämnden: Ja

Lärandenämnden: Ja

Kultur- och fritidsnämnden: Ja

Bedömningen baseras på att det finns tydliga och etablerade samverkansstrukturer kring barn och unga som involverar samtliga (tre) nämnder. Bedömningen baseras även på att det finns dokumenterade styrdokument som beskriver de aktuella samverkansformerna och att det vid intervjuer verifieras att dessa är kända i verksamheterna. Vi noterar att det vid intervjuer lyfts olika uppfattningar om hur samverkan fungerar i praktiken.

Metoder och arbetssätt

Revisionsfråga 3: Finns det metoder och arbetssätt för förebyggande arbete och tidig upptäckt?

lakttagelser

Social- och omsorgsnämnden

Det har inte inkommit någon dokumentation som innehåller beskrivningar av metoder och arbetssätt för förebyggande arbete och tidig upptäckt. I stället hänvisas till kommunens hemsida som innehåller information om insatser som inte kräver behovsprövning (serviceinsatser) såsom råd och stöd till föräldrar, ABC-träffar samt kommunens familjecentral.

Enligt kommunens hemsida framgår det att kommunen erbjuder upp till fem enskilda råd- och stödsamtal med familjebehandlare till föräldrar med barn i åldrarna 0-18 år. Enligt hemsidan riktar sig ABC-träffar främst till föräldrar till barn i åldrarna 3-12 år och syftar till att genom gruppträffar stärka familjerelationer och förebygga stress och konflikter i vardagssituationer. Vidare framgår det att familjecentralen samlar verksamheter från kommun och region och erbjuder stöd till blivande föräldrar, barn och deras föräldrar med och syftar till att bidra till goda uppväxtvillkor och god hälsa där ett kommunen och regionen. På familjecentralen finns öppen förskola och socialtjänst (ej myndighetsutövande) representerande.

Vid intervjuer beskrivs ovanstående serviceinsatser som en viktig del i det förebyggande arbetet som bedrivs samt i arbetet med tidig upptäckt. Det framgår att det har gjorts en strategisk avvägning avseende vilka insatser som ska erbjudas olika målgrupper bland barn och unga upp till 18 år. Familjecentralen, som är en del av Förebyggande enheten, riktar sitt förebyggande arbete mot föräldrar och barn upp till sex år. Övrig del av

Förebyggande enhetens arbete riktar sig främst mot barn över sex år. Uppsökande arbete beskrivs inte vara lika verkningsfullt för att nå barn i lägre årskurser som det är för barn på högstadiet och gymnasiet eftersom yngre barn inte vistas utomhus på samma sätt. Indikationer på normbrytande beteenden uppges däremot i vissa fall redan kunna uppmärksammas i lågstadiet och att det beskrivs att det därför finns behov av fler serviceinsatser för att kunna arbeta förebyggande med barn i lägre årskurser.

Lärandenämnden

I grund- och gymnasieskola bedrivs det förebyggande arbetet främst av pedagoger och skolledning inom ramen för skolans dagliga arbete samt den lokala och centrala elevhälsan. Följande dokumentation har inkommit som beskriver metoder och arbetssätt för förebyggande arbete i grund- och gymnasieskola:

- *Rutin – Att främja närvaron i grund- och grundsärskolan i Hudiksvalls kommun*
- *Arbetsplan mot tobak, alkohol och andra droger*
- *Handlingsplan 2017-2018 för utveckling av insatser inom området psykisk ohälsa*
- *Lärandeförvaltningens arbete med suicidprevention*
- *Initial handläggningsplan för särskilt begåvade elever*

Rutin för att främja skolnärvaro (reviderad juni 2018) beskriver förvaltningens arbete med att uppmärksamma och arbeta med elever med hög frånvaro. Rutinen redogör bland annat för skolplikten och förtydligar skillnaden mellan ogiltigt och giltigt frånvaro. Rutinen belyser inte att giltig/anmäld frånvaro kan vara problematisk. Enligt rutinen följs frånvaro bland elever upp på skolnivå och förvaltningsnivå. På skolnivå ska varje enskild skola följa upp elever som har hög frånvaro. Vid fem tillfällen per läsår ska statistik och analyser om närvaro rapporteras till huvudmannen. Vidare innehåller rutinen flera bilagor. Bilagor som återfinns i rutinen är bland annat en åtgärdstrappa som stegvis beskriver kommunens arbete med frånvaro och vem som ansvarar för varje steg samt en mall till den lokala frånvarorutin som varje enskild skola ska upprätta. Enligt lärandenämndens nämndsplan för 2022 framgår det att rutinen ska revideras inför kommande år. I intervjuer beskrivs att det pågår en större utbildningsinsats i modulform inom området för personal inom skolan.

Arbetsplan mot tobak, alkohol och andra droger (daterad 2018-10-02) beskriver skolans förebyggande arbete för en drogfri arbetsmiljö. I arbetsplanen framgår det att samverkan enligt SSPF som en viktig del i detta arbete. I handlingsplanen framgår det att SSPF-samordnare ska bjudas in till skolorna för att informera personalen om samverkansmodellen. Handlingsplanen innehåller även rutiner som beskriver skolans arbete vid misstanke om att en elev är påverkad eller använder droger samt att en orosanmälan till socialtjänsten ska göras. Utöver det innehåller handlingsplanen även en rutin för hur skolan ska beställa drogtest samt en tillhörande åtgärdstrappa som förtydligar skolans stegvisa arbete.

I *Handlingsplan 2017–2018 för utveckling av insatser inom området psykisk ohälsa* (daterad 2017-09-19) återfinns tre identifierade utvecklingsområden inom skolan kommunen arbetat med under år 2017-2018. Områdena är barn/ungdomar med hög skolfrånvaro, asylsökande/nyanländas psykiska hälsa samt tidiga insatser i skolan.

Dokumentet innehåller en nulägesbeskrivning inom respektive område samt en sammanfattande redogörelse för vad som behöver utvecklas. Handlingsplanen beskriver målen med insatserna, planerade aktiviteter samt vem som är ansvarig. Exempel på mål är att det ska finnas gällande rutiner, att frånvaron ska minska samt att arbetsformer för SSPF är väl känt.

I dokumentet *Lärandeförvaltningens arbete med suicidprevention* (daterad 2022-05-18) beskrivs planerade insatser inom området. Bland annat framgår ett antal planerade utbildningsinsatser för kommunanställda. Enligt dokumentet är arbetet med framtagandet av en handlingsplan inom området pågående. Vid intervjuer beskrivs arbetet med suicidprevention som en viktig del i det förebyggande arbetet.

Av dokumentet *Initial handlingsplan för särskilt begåvade barn och elever* (daterad 2022-04-25) framgår det att den centrala elevhälsan har fått i uppdrag att påbörja en initial kunskapshöjande insats för hela förvaltningen. Vid intervjuer lyfts särskilt begåvade barn som en särskild riskgrupp och att det finns ett utvecklingsbehov i arbetet med målgruppen.

Kultur- och fritidsnämnden

Det har inte inkommit någon dokumentation med bäring på metoder och arbetssätt för förebyggande arbete och tidig upptäckt. Som tidigare har beskrivits i rapporten ges det i intervjuer uttryck för att arbetet inom kultur- och fritidsnämndens verksamheter främst är av främjande karaktär. I intervjuer beskrivs Drivknuten, en relativt nystartad fritidsgård för motorintresserade ungdomar som en arena där främjande och förebyggande arbete bedrivs. Det uttrycks även att nämndens förebyggande arbete till största del sker i samverkan med andra förvaltningar. Det beskrivs därtill att man i nämndens verksamheter även behöver förhålla sig till det faktum att de är frivilliga för deltagarna. Utifrån det framgår att det är en balansgång mellan att försöka arbeta förebyggande med en ungdom där en begynnande oro har identifierats och att arbeta för intensivt så att ungdomen väljer att inte återkomma till verksamheten.

Bedömning

Finns det metoder och arbetssätt för förebyggande arbete och tidig upptäckt?

Social- och omsorgsnämnden: Ja

Lärandenämnden: Ja

Kultur- och fritidsnämnden: Ja

Bedömningen baseras på att det i dokumentation och vid intervjuer ges exempel på metoder och arbetssätt för förebyggande arbete och tidig upptäckt i socialnämndens, lärandenämndens samt kultur- och fritidsnämndens verksamheter. Vi noterar att det upplevs finnas behov av fler serviceinsatser för att kunna arbeta förebyggande med barn i grundskolans lägre årskurser.

Uppföljning och återrapportering

Revisionsfråga 4: Finns det en strukturerad och systematisk uppföljning av det förebyggande arbetet som rapporteras till nämnderna?

Enligt SOSFS 2011:9 ska den som bedriver socialtjänst ansvara för att det finns ett ledningssystem för verksamheten.³ Ledningssystemet ska användas för att systematiskt och förlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Med stöd av ledningssystemet ska den som bedriver socialtjänst planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. I Socialstyrelsens föreskrifter framgår det att det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Enligt Skollagens fjärde kapitel ska huvudmannen bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som innebär att verksamhetens resultat och förutsättningar ska följas upp och analyseras. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

lakttagelser

Enligt den kommunala styrmodellen formulerar nämnderna mål och indikatorer med utgångspunkt i kommunfullmäktiges övergripande mål. Detta dokumenteras i respektive nämnds årliga nämndsplan. Uppföljning sker i huvudsak genom delårsrapporter och verksamhetsrapporter/berättelser.

För grund- och gymnasieskolan anger skollagen att huvudmannen ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet ska fokusera på de nationella målen för skolan och omfatta planering, uppföljning och analys av verksamhetens kvalitet och förutsättningar, inklusive elevhälsans uppdrag och arbete.

Vid intervjuer framgår att kommunen använder sig av systemet Hypergene i sin mål- och kvalitetsstyrning, inklusive i grund- och gymnasieskolans systematiska kvalitetsarbete.

Social- och omsorgsnämnden

Vi har efterfrågat dokumenterade uppföljningar och analyser av det förebyggande arbetet. Social- och omsorgsnämndens verksamhetsrapport 2021-08-31 (delår) samt verksamhetsrapport 2021-12-31 (helår) har inkommit.

I båda verksamhetsrapporterna beskrivs att förslaget till en ny socialtjänstlag förväntas leda till ökade krav på socialtjänsten att arbeta mer förebyggande samt med biståndslösa insatser. Det förebyggande arbetet beskrivs vara ett prioriterat område inom förvaltningen och förväntas leda till minskad segregering och ökad social hållbarhet. Vidare framgår det att förvaltningen har varit en del i det gemensamma projektet Kraftsamling SOM från augusti 2021 i syfte att åtgärda ett flerårigt budgetunderskott. Ett ökat förebyggande arbete samt en utökning inom öppenvården beskrivs som nödvändig för att komma i balans med det ekonomiska underskottet. I nämndsplanen för 2022 återfinns inga planerade framtida aktiviteter inom ramen för Kraftsamling SOM.

³ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

Följande framgår avseende nämndens särskilda uppdrag:

- Uppdraget att kartlägga behovet av och förslå förstärkningar att förhindra att ungdomar hamnar snett och rädda ungdomar som redan hamnat snett bedöms vara uppfyllt till 60 procent. Projektet var planerat att vara avslutat 2020-09-30.

Den förebyggande enheten uppges ha ordnat aktiviteter under sommarlovet 2021 tillsammans andra aktörer i syfte att erbjuda barn och unga en meningsfull fritid och minska risker till normbrytande beteende.

- Uppdraget med att prioritera det drogförebyggande arbetet i syfte att få en mer avståndstagande attityd till alkohol och droger bland barn beskrivs som pågående med planerat slutdatum 2022-12-31.

Enligt verksamhetsrapporten ska fältverksamheten aktivt arbeta för att fånga upp fånga upp normbrytande beteende genom uppsökande arbete. Fältverksamhet och SSPF beskrivs som viktigt för att i ett tidigt skede fånga upp ungdomar utifrån ovanstående uppdrag.

- Uppdraget att öppna en ny gemensam familjecentral beskrivs vara färdigt till 90 procent. Pandemin beskrivs ha bidragit till försenad öppning. Enligt dokumentet ska familjecentralen öppnas under våren 2022 beroende på smittspridningsläget.

Därtill framgår det av rapporten att nämnden har haft ett uppdrag sedan augusti 2017 där 1 mnkr har öronmärkts för förebyggande arbete som syftar till att avvärja socialt utanförskap. Uppdraget pågick till och med december 2019 och status anges vara "klart".

Vid genomgång av social- och omsorgsnämndens protokoll under år 2021 och 2022 framgår att nämnden har tagit del av följande information med bäring på förebyggande arbete kring barn och unga:

- 2021-02-25 § 15 - Nämnden informeras om resultat av en undersökning genomförd av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning gällande skolevers drogvanor som genomförs på uppdrag av bland annat Region Gävleborg och länets tio kommuner.
- 2021-03-23 § 31 - Nämnden informeras om enheten Tillfälligt stöds verksamhet avseende måluppfyllelse, ekonomi, pågående åtgärder samt utmaningar framåt
- 2021-03-25 § 47 - Nämnden informeras om att arbetet med att formalisera och tydliggöra uppdraget för socialsekreterare då det uppmärksammats ett behov i samband med den nya organisationen.
- 2021-04-29 § 54 - Nämnden informeras om arbetet med suicidprevention och utbildningssatsningar inom området.
- 2021-09-16 § 112 – Nämnder godkänner verksamhetsrapport – delår 2021.
- 2022-03-25 § 31 – Nämnden godkänner verksamhetsrapport - helår 2021.

Genom den stående informationspunkten där förvaltningen informerar nämnden har nämnden tagit del av information inom det förebyggande området. Nämnden informerades 2021-02-25 § 21 om anställningen av en suicidsamordnare och 2021-05-

27 § 27 att förvaltningen upplever det som ett stort problem att de inte, genom sociala medier, får skapa kontakt med ungdomar och att det påverkar fältarnas verksamhet.

Vid intervjuer beskrivs, som tidigare redogjorts för i rapporten, att den förebyggande enhetens arbete inte har följts upp strukturerat och systematiskt på grund av att den är nystartad samt att verksamheten har påverkats av covid-19-pandemin. I intervjuer beskrivs däremot att representanter från enheten har informerat nämnden om verksamheten vid olika sammanträden. I intervjuer framgår det att vidare att det inte har genomförts en formaliserad utvärdering av SSPF som nämnden tagit del av, men att en utvärdering har gjorts på förvaltningsnivå. Vi har efterfrågat, men inte erhållit en dokumenterad uppföljning av SSPF.

Lärandenämnden

Vi har efterfrågat dokumenterade uppföljningar och analyser av det förebyggande arbetet. Lärandenämndens verksamhetsrapport 2021-08-31 (delår) och verksamhetsrapport 2021-12-31 (helår) har inkommit.

I verksamhetsrapporterna framgår det att all personal i centrala elevhälsan har påbörjat en utbildningsinsats för närvarofrämjande arbete i skolorna. Enligt kommunens frånvarorutin ska Enheten för förvaltningsstöd i slutet av varje termin redovisa frånvarostatistik till lärandenämnden.

Nämnden har, som tidigare redovisats, konkretiserat kommunfullmäktiges övergripande verksamhetsmål om att bidra till ekologisk, ekonomisk och socialhållbarhet till det nämndspecifika målet att aktivt arbeta med hälso- och livsstilsfrågor. I nämndens verksamhetsrapport 2021-08-31 bedöms målet som delvis uppfyllt och i nämndens verksamhetsrapport 2021-12-31 bedöms målet som i hög grad uppfyllt. I verksamhetsrapporten 2021-12-31 framgår en analys av grund- och gymnasieskolans samt elevhälsans arbete som bedrivits för att uppnå målet. Både den centrala och lokala elevhälsans arbete beskrivs i verksamhetsrapporten som en starkt bidragande orsak till måluppfyllelsen.

Nämnden har, som tidigare redogjorts för i rapporten, arbetat med uppdraget att prioritera det drogförebyggande arbetet i syfte att få till ett mer avståndstagande attityd till alkohol och droger bland barn och unga som en del i det övergripande målet

Uppdraget med att inrätta en ny familjecentral bedöms av lärandenämnden vara uppnått till 80 procent.

Vid genomgång av lärandenämndens protokoll under år 2021 och 2022 framgår att nämnden har tagit del av följande information med bäring på förebyggande arbete i grund- och gymnasieskola:

- 2021-02-25 § 3 - Nämnden informeras om den centrala elevhälsans verksamhet i relation till den lokala elevhälsan.
- 2021-03-31 § 16 - Nämnden informeras om överenskommelse mellan staten och SKR inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2021-2022. ⁴

⁴ Sveriges kommuner och regioner

- 2021-06-17 § 85 - Nämnden informeras om förvaltningens arbete med likvärdig skola och att all personal i grundskolan kommer att få gå en utbildning för att förbättra kunskaperna gällande frånvaroproblematik och om en lyckosam skolavslutning.
- 2021-09-16 § 87 – Nämnden godkänner verksamhetsrapport – delår 2021.
- 2022-02-17 § 2 – Nämnden godkänner verksamhetsrapport – helår 2021.

I nämndens protokoll återfinns inte återrapportering avseende frånvarostatistik som Enheten för förvaltningsstöd ska göra till nämnden i enlighet med gällande frånvarorutin.

Vid intervjuer uttrycks att målstyrningen avseende det förebyggande arbetet är ett utvecklingsområde inom kommunen. Det beskrivs finnas ett behov av tydligt uppsatta mål och en tydlig ansvarsfördelning för att i förlängningen även utveckla uppföljning och återrapportering. I nuläget beskrivs det finnas en risk att lärandenämndens olika verksamheter arbetar i stuprör och att viktiga delar saknas i återrapporteringen till nämnd. Återrapporteringen av frånvarostatistik och arbetet med frånvaro beskrivs att ha utvecklats under den senaste tiden. Vid intervjuer beskrivs det inte ha gjorts någon formell utvärdering av samverkansarbetet inom ramen för SSPF.

Kultur- och fritidsnämnden

Vi har efterfrågat dokumenterade uppföljningar och analyser av det förebyggande arbetet. Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsrapport 2021-08-31 och 2021-12-31 har inkommit. Verksamhetsrapporten innehåller en kortfattad beskrivning av att nämnden samverkar med andra förvaltningar genom exempelvis SSPF.

Därtill framgår det av rapporten att nämnden har haft ett uppdrag sedan januari 2019 att undersöka möjligheterna till spontan nattfotboll inom ramen för Hej Aktivitet!. Uppdragets status anges vara "klart". Utöver detta innehåller rapporten inte någon uppföljning eller analys avseende förebyggande arbete kring barn och unga.

Vid genomgång av kultur- och fritidsnämndens protokoll under år 2021 och 2022 framgår att nämnden har tagit del av följande information med bäring på förebyggande arbete kring barn och unga:

- 2021-04-28 § 8 och 2021-06-29 § 45 – Förvaltningen informerar om Drivknuten.
- 2021-10-20 § 60 – Nämnden godkänner verksamhetsrapport – delår 2021.
- 2021-12-20 § 92 – Förvaltningen informerar nämnden om samverkan med andra förvaltningar.
- 2022-02-02 § 7 – Förvaltningen informerar nämnden om Hej Aktivitet.
- 2022-04-06 § 26 – Nämnden godkänner verksamhetsrapport – helår 2021.

I intervjuer beskrivs den stående punkten *Förvaltningen informerar* som det sammanhang där nämnden får återrapportering och uppföljning från verksamheten utöver del- och helårsrapporter. Det ges däremot uttryck för att frågor om samverkan och SSPF sällan lyfts i det forumet.

Bedömning

Finns det en strukturerad och systematisk uppföljning av det förebyggande arbetet som rapporteras till nämnderna?

Social- och omsorgsnämnden: Delvis.

Bedömningen baseras på att förebyggande arbete följs upp, dokumenteras och i viss omfattning redovisas till nämnden. Bedömningen baseras även på att den förebyggande enhetens arbete ännu inte har följts upp på ett strukturerat och systematiskt sätt. Vi noterar att en utvärdering av SSPF har gjorts, men inte redovisats för nämnden.

Lärandenämnden: Delvis.

Bedömningen baseras på att förebyggande arbete följs upp, dokumenteras och i viss omfattning redovisas till nämnden. Dock medför avsaknaden av tydliga mål avseende det förebyggande arbetet (se revisionsfråga 1) att uppföljning och återrapportering inte ger nämnden en samlad bild av det förebyggande arbetet som bedrivs i grund- och gymnasieskolan. Bedömningen baseras även på att frånvarorapportering till nämnden inte har skett i enlighet med upprättad rutin. Vi noterar att nämnden inte har tagit del av en utvärdering av SSPF.

Kultur- och fritidsnämnden: Delvis.

Bedömningen baseras på att förebyggande arbete i viss omfattning följs upp, dokumenteras och redovisas till nämnden. Bedömningen baseras även på att dokumentationen i viss omfattning omfattar samverkan samt att nämnden har informerats om samverkan med andra förvaltningar. Nämnden har dock inte tagit del av en utvärdering av SSPF.

Aktiva åtgärder

Revisionsfråga 5: Tillser nämnderna att aktiva åtgärder vidtas vid behov av utveckling av det förebyggande arbetet?

lakttagelser

Vi har efterfrågat underlag och/eller beslut som ger en bild av vilka åtgärder som respektive nämnd har vidtagit med bäring på granskningsområdet.

2022-06-07 § 113 beslutar kommunstyrelsen om en förstärkning av arbetet med trygghet, säkerhet och drogförebyggande insatser på kommunens grundskolor inom ramen för SSPF. Beslutet skickas till lärandenämnden, social- och omsorgsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden. I övrigt beskrivs inkommet underlag per nämnd nedan.

Social- och omsorgsnämnden

Vid genomgång av social- och omsorgsnämndens protokoll för 2021 och 2022 framgår det inte att några beslut fattats för att utveckla det förebyggande arbetet. Inom ramen för granskningen har det inte inkommit underlag som innehåller beslut som nämnden har fattat inom området.

Vid intervjuer lyfts införandet av SSPF fram som ett i grunden politiskt beslut. Även uppstarten av den förebyggande enheten beskrivs som ett beslut som nämnden har fattat för att stärka det förebyggande arbetet och att det i samband med att enheten

bildades anställdes fem fältassistenter. Vid intervjuer beskrivs att beslut kring det förebyggande arbetet i första hand fattas på förvaltningsnivå. I samband med sakgranskning påtalas att förvaltningen under granskningstiden inte har redovisat behov av ytterligare satsningar, vilket har inneburit att nämnden inte har tillskjutit mer resurser.

Lärandenämnden

Vid genomgång av lärandenämndens protokoll för 2021 och 2022 framgår det att nämnden har fattat följande beslut för att utveckla det förebyggande arbetet:

- 2021-06-17 § 73 – Beslut om att en utredning ska inledas avseende möjligheterna att inrätta en resursskola
- 2022-05-12 § 40 – Beslut om att anta handlingsplan för särskilt begåvade elever

I ett tjänsteutlåtande daterat 2021-09-16 föreslår lärandenämnden kommunstyrelsen att anslå medel för år 2021 till 2025 som ett led i att nå målen i handlingsplanen mot våldsbejakande extremism. Enligt tjänsteutlåtandet framgår det att kommunstyrelsen 2018-02-06 § 14 antog en handlingsplan för att arbeta mot våldsbejakande extremism och att man inom ramen för det arbetar med ett toleransprojekt riktat för att möta de ungdomar där det finns en social oro.

Vid intervjuer beskrivs, i likhet med social- och omsorgsnämnden, att beslut kring det förebyggande arbetet i första hand fattas på förvaltningsnivå.

Kultur- och fritidsnämnden

Vid genomgång av protokoll framgår det att kultur- och fritidsnämnden 2021-03-24 § 7 föreslog att kommunstyrelsen ska bevilja nämnden medel för att på försök driva en fritidsgård för motorintresserade unga. I protokollet framgår att kultur- och fritidsförvaltningen, lärandeförvaltningen samt social- och omsorgsförvaltningen under 2020 inledde ett samarbete kring frågan. I intervjuer lyfts fritidsgården som ett exempel på ett beslut som nämnden har fattat för att fånga upp barn och unga samt förbättra det förebyggande arbetet i samverkan med andra nämnder.

Bedömning

Tillser nämnderna att aktiva åtgärder vidtas vid behov av utveckling av det förebyggande arbetet?

Social- och omsorgsnämnden: Nej.

Bedömningen baseras på att det av inkommen dokumentation eller av protokoll framgår att nämnden inte har fattat beslut om åtgärder som syftar till att utveckla det förebyggande arbetet under granskningsperioden. Vi ser positivt på att nämnden har varit aktiv och vidtagit åtgärder, såsom SSPF och Förebyggande enheten, före granskningsperioden. Bedömningen baseras även på att den förebyggande enhetens arbete ännu inte har följts upp på ett strukturerat och systematiskt sätt, vilket innebär att underlag saknas för att kunna identifiera utvecklingsbehov och aktivt vidta åtgärder.

Lärandenämnden: Delvis.

Bedömningen baseras på att nämnden har fattat vissa beslut om åtgärder som syftar till att utveckla det förebyggande arbetet under granskningsperioden. Bedömningen

baseras även på att nuvarande uppföljning och återrapportering inte ger nämnden en samlad bild av det förebyggande arbetet som bedrivs i grund- och gymnasieskolan (se revisionsfråga 4), vilket innebär att underlag saknas för att kunna identifiera utvecklingsbehov och aktivt vidta åtgärder.

Kultur- och fritidsnämnden: Ja.

Bedömningen baseras på att nämnden har fattat beslut om åtgärd som syftar till att såväl utveckla det förebyggande arbetet som samverka med andra nämnder.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Hudiksvalls kommun genomfört en granskning av det förebyggande arbetet kring barn och unga. Granskningens syfte är att bedöma om social- och omsorgsnämnden (SOM), lärandenämnden (LN) samt kultur- och fritidsnämnden (KFN) har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende det förebyggande arbetet kring barn och unga.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att social- och omsorgsnämnden, lärandenämnden samt kultur- och fritidsnämnden *inte helt* har säkerställt en ändamålsenlig styrning och en tillräcklig intern kontroll avseende det förebyggande arbetet kring barn och unga.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till *social- och omsorgsnämnden, lärandenämnden* samt *kultur- och fritidsnämnden*:

- Att säkerställa att samverkan kring barn och unga även omfattar elever i grundskolans lägre årskurser
- Att säkerställa att respektive nämnds uppdrag och mål avseende det förebyggande arbetet är tydligt. Med utgångspunkt i tydliga uppdrag och mål, kan uppföljning, dokumentation och återrapportering utvecklas för att ge respektive nämnd en samlad bild av det förebyggande arbetet som bedrivs i verksamheterna. Denna bild är nödvändig för att kunna identifiera utvecklingsbehov och aktivt vidta åtgärder.

Därtill vill vi lämna följande rekommendation till *social- och omsorgsnämnden*:

- Att säkerställa att den förebyggande enhetens arbete följs upp och utvärderas på ett strukturerat och systematiskt sätt. Med utgångspunkt i underlaget kan nämnden säkerställa att enhetens arbete har avsedd effekt.

2022-11-14

Rebecka Hansson

Jenny Nordqvist

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Hudiksvalls kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2022-04-11. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.